

Asia: VN/4278/2023

Lausuntopyyntö erityisosaajadirektiivin täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Määritelmät

On tärkeätä sisällyttää lakiin HE-luonnoksen 4 § 9b -kohdan mukainen määritelmä. ISCO-08 luokittelun ryhmät 25 ja 133 pitävät sisällään ainoastaan tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat ja johtajat. On välttämätöntä, että kaikilla toimialoilla voidaan osoittaa korkea ammattiosaaminen työelämässä hankitulla tiedoilla ja taidoilla.

Soveltamisala

-

Mille tasolle EU:n sinisen kortin palkkakynnys tulisi asettaa (taso valittava väliltä 1,0–1,6 kertaa keskimääräinen palkansaajan bruttopalkka)? Direktiivinart. 5(2)

Palkkakynnys tulee asettaa tasolle 1,0 kertaa keskimääräinen bruttopalkka. Mitään syytä asettaa taso korkeammalle kuin kansallisen erityisasiantuntijan oleskeluluvassa ei ole.

Tulisiko ottaa käyttöön alemmat palkkakynnykset? Direktiivin art. 5(4) ja 5(5).

Tämä ei ole tarpeen, mikäli palkkakynnys asetetaan tasolle 1,0.

EU:n sinisen kortin myöntäminen

-

Perheenjäsenen oleskelulupa

-

Hakemuksen hylkäysperusteet

-

EU:n sinisen kortin peruuttaminen ja uusimatta jättäminen

Lakiesityksen 9.5 §:n mukaan, jos harkinnassa olisi luvan uusimatta jättäminen tai luvan peruuttaminen sillä perusteella, että työnantaja ei ole täyttänyt työnantajavelvoitteitaan tai työsuhteessa ei noudateta vaadittavia edellytyksiä, EU:n sinisen kortin haltijalle olisi annettava aikaa etsiä uusi työpaikka. Ajaksi annettaisiin lähtökohtaisesti kolme kuukautta, paitsi jos EU:n sinisen kortin haltija on työskennellyt kaksi vuotta, kuusi kuukautta. Kuten esityksessä todetaan, kansallisesti voidaan päättää työnhakuajaksi enemmän kuin kolme ja kuusi kuukautta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että

- esitys heikentää Suomen houkuttelevuutta työntekomaana
- esitetyt työnhakuajat ovat liian lyhyet
- esitys työnhakuajasta on vastoin direktiivin tarkoitusta ja sillä asetetaan EU:n sinisen kortin haltijat oikeuksiltaan heikompaan asemaan kuin kansallisen erityisasiantuntijan luvan haltija

Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde erityisasiantuntijoille. OECD:n maavertailussa Suomi on kohdemaana sijalla 14. Kilpailussa kansainvälisestä osaamisesta ja investoinneista Suomen on helpotettava työhöntuloa ja edistettävä työntekijöiden kiinnittymistä tänne. On muistettava, että Suomeen tulevilla työntekijöillä on usein myös perhe mukanaan. Esitetty sääntely luo huomattavan epävarmuustekijän ei vain työntekijälle itselleen vaan myös mukana tuleville puolisolille ja lapsille, joiden oleskeluoikeus on sidottu työhön tulleen oleskelulupaan. Esitys kolmen kuukauden työnhakuajasta, vaikka antaakin muodollisen minimiturvan, heikentää Suomen houkuttelevuutta.

Nykysääntelyn mukaan, joka koskee kansallista erityisasiantuntijan oleskelulupaa ja EU:n sinistä korttia, määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei enää ole olemassa (UIKL 58.5§). Maahanmuuttovirasto ei ole aktiivisesti seurannut erityisasiantuntijoiden tai EU:n sinisen kortin haltijoiden työsuhteen voimassaoloa.

Lainkohdan sisällöksi on oikeuskäytännössä muodostunut, että työsuhteen voimassaoloa tai työllistymismahdollisuuksia arvioidaan vasta, kun henkilö hakee jatkolupaa. Väliaikainen työttömyys ei ole ollut ehdoton este jatkoluvan myöntämiselle.

Kolmen kuukauden työllistymisaika on erityisasiantuntijatason työhön liian lyhyt. Sopivia tehtäviä ei välttämättä ole avoimina jatkuvasti. Rekrytointiprosesseihin kuuluu useiden haastattelukierrosten lisäksi erilaisia osaamista ja motivaatiota mittaavia testejä. Avoimien työpaikkojen täyttö pitkittyy helposti yli kolmen kuukauden myös kesän aikana.

Esitys perustuu uudistettuun EU:n direktiiviin kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten. Uudistuksen tavoitteena on parantaa EU:n houkuttelevuutta korkean osaamistason työntekijöiden silmissä ja yhdenmukaistaa toimintatapoja. EU:n sinisestä kortista olisi tehtävä tämän osalta pääasiallinen väline, jonka vaikutuksesta menettelyt ovat nopeampia, maanpääsykriteerit joustavampia ja laaja-alaisempia ja oikeudet laajempia. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että EU:n sinisen kortin haltioille myönnettyjen oikeuksien taso ole alempi kuin kansallisten oleskelulupien haltijoiden nauttima oikeuksien taso.

Esitetty kolmen kuukauden työnhakuajaksi on vastoin direktiivin tavoitetta parantaa EU:n sinisen kortin haltijoiden asemaa ja rikkoo jäsenvaltion velvoitetta varmistaa EU:n sinisen kortin haltijoiden oikeuksien taso verrattuna kansalliseen erityisasiantuntijan lupaan.

TEM on 8.9.2023 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on mm. valmistella HE tilanteeseen, jossa ulkomaalaisen työntekijän on poistuttava Suomesta, jos työsuhde loppuu eikä hän ole 3 kk:n kuluessa solminut uutta työsuhdetta.

On perusteltua siirtää EU:n sinisen kortin haltijan oleskeluluvan peruuttamista koskevan sääntelyn valmistelu em. työryhmän tehtäväksi ja säätää väliajaksi esitettyä pidemmistä työnhakuajoista.

Yhdenvertainen kohtelu

-

Pitkään oleskelleen EU-oleskelulupa

-

Käsittelyaikaa koskeva sääntely

-

Liikkuvuutta koskeva sääntely

EU:n yhteisen taloudellisen maahanmuuton osana sinisen kortin tavoitteena on edistää eurooppalaisen työmarkkina-alueen luomista. Lyhytaikaisen liikkuvuuden mahdollistaminen selkeästi on tervetullutta.

Työnantajiin kohdistettavat seuraamukset

-

Muutoksenhakua koskeva sääntely

-

Muuta, yleistä asiaa HE-luonnoksesta

Lain voimaantulosäännökseen olisi syytä ottaa maininta, että oleskeluluvan peruuttamista koskeva työnhakuaika koskee vain tämän lain voimassa ollessa myönnettyjä oleskelulupia. Suomessa jo olevien EU:n sinisen kortin haltijoiden lukumäärä on vähäinen. Maastapoistumisveloitteen luominen olisi kohtuutonta heitä ja heidän perheenjäseniään kohtaan.

Räsänen Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK